

nisi per contrariam voluntatem, aut tempus longe diuturnum. Itaque explicare debet Pœnitens, si possit, quoties voluntate consenserit; aut si id sine magna difficultate nequit, quantum temporis in prava voluntate duraverit.

26. R. 2. Actus interni, qui solo corde non perficiuntur, sed exterius ore, aut opere consummantur, moraliter censentur interrumpi. 1. per retractionem voluntatis. 2. per liberam cessationem, sive voluntariam, sive involuntariam, ut per somnum, distractionem, cet. quæ diuturna sit, quæque ad continuationem actus nova indigeat determinatione voluntatis. Hic tamen est notandum, actus voluntatis, qui ex primo proposito procedunt, & moraliter permanent in aliquo effectu, qui deservit ad consummandum peccatum externum, non nisi unum constituere peccatum, quantumcumque duret prava voluntas. Sic qui statuit hominem occidere, & in hunc finem arma parat, viam arripit, & inimicum occidit, unum tantum peccatum committit, licet per dies aliquos illum quæsierit. Rationem dat S. Th. in 2. dist. 42. q. 2. ar. 1. quia omnes hi actus non habent rationem peccati, nisi secundum quod per unam voluntatem in perversum finem ordinantur.

27. Quod ad externos actus pertinet, servanda est hæc regula. Actus externi moraliter interrumpuntur, quando unusquisque in se completus est, nec subordinatur ad consummationem unius operis, seu finis. Hinc qui tactus, vel oscula impudica habuerit sine animo copulæ, plura peccata committit, etsi postea copula sub-

sequatur. Idem dicit Suarez de tactibus, & osculis, quæ copulam statim subsequuntur, licet alii cum Navarro censeant, unum tantum esse peccatum, si adeo, proxima sint, ut censi possint copulæ complementum. Addendum hic etiam cum La-Croix, eum, qui ex animo furandi centum aureos, centenis vicibus moraliter interruptis eos subripiat, centum perpetrare peccata cum singulæ actiones habeant in se malitiam consummatam, Tria etiam sacrilegia committit. Sacerdos, in die Nativitatis tres Missas celebrans in peccato mortali. Vide alia apud auctorem.

CAPUT IV.

De peccato mortali, & veniali.

28. Quæst. 1. Quid mortale sit, quid veniale, & quomodo inter se differant? R. peccatum mortale est gravis transgressio Divinæ legis, quæ privat hominem gratia sanctificante, & amicitia Dei, illumque reddit dignum æterna pœna. Veniale est levis transgressio legis Dei, minuens fervorem charitatis, & reddens hominem dignum pœna temporali, licet non tollat Dei amicitiam, nec æternam pœnam mereatur. Atque hinc patet inter utrumque discrimen. Nam mortale ex genere suo est contemptus Dei, saltem virtualis, & interpretativus, & aversio a Deo, tanquam a fine ultimo, & conversio ad Creaturam, ipsam practice preferendo Dei amicitia, adeoque meretur odium Dei, & æternum supplicium. Quæ omnia non conveniunt veniali peccato, quod solum est levis offensa Dei, adeoque non privat Dei

gratia, & jure ad hæreditatem æternam.

29. Hinc mortale, & veniale semper differunt inter se specie morali, licet aliquando conveniant in specie physica, ut furtum grave, & leve, quæ eidem præcepto, & ex eadem fine opponuntur, & solum differunt penes majorem, vel minorem quantitatem. Unde aliud est peccatum ex genere suo mortale, aliud, quod solum ex accidenti evadit mortale. Peccata ex genere suo gravia sunt ea, quæ transgrediuntur virtutes Theologicas, utpote contraria bono alicui interno Dei, v. g. veracitati, misericordiæ, justitiæ. Item ea fere omnia, quæ fiunt contra Decalogi præcepta, & lædunt honorem Dei, vel jura proximi. Peccata, quæ dicuntur capitalia, non omnia sunt ex genere suo mortalia, quia non omnia graviter lædunt bonum Dei, vel proximi.

30. *Quæst. 2.* Peccatum ex genere suo mortale quo pacto evadere potest veniale? R. Tribus de causis nimirum ex parte intellectus, ex parte voluntatis, & ex parte materiæ. Ac primo ex parte intellectus, si non sit nisi imperfecta deliberatio; ex parte voluntatis, si non sit plenus consensus; & ex parte materiæ, si res sit parvi momenti. Non est autem parvitas materiæ, ubi ob parvitatem non excusatur ratio offensionis, ut accidit in infidelitate, odio Dei, simonia, perjurio, & blasphemia. Pariter neque in delectatione venerea, deliberate quæsitæ, vel admissa, ut dictum est in Tract. de sexto Decalogi præcepto.

31. *Quæst. 3.* Quibus modis peccatum ex se leve evadere possit mortale? R. quinque modis id fieri pœse. 1. ratione finis adjuncti. 2. ratione

finis ultimi. 3. ratione contemptus. 4. ratione scandali. 5. ratione periculi. De singulis dicam breviter. Ac primo ratione finis adjuncti, ut si quis mentiatur ad extorquendam copulam. Non est tamen gravis obligatio exprimendi in confessione illud mendacium, sed satis est exprimere desiderium, vel si hæc adfuit, sollicitationem ad fornicationem, quia seclusa finis malitia, manet veniale. 2. veniale potest transire in mortale, si ita in rem aliquam sis affectus, ut in ea finem ultimum constituas. Sic graviter peccant, qui lusus gratia, v. g. parati sunt omittere sacrum in die festo.

32. Tertio ratione contemptus *absoluti*, & *formalis*, puta, cum præceptum, etiam leve violatur ex contemptu formali legis, vel legislatoris, qua talis. Primum est peccatum superbiæ consummata, secundum vero inobedientiæ. Quod si præceptum frangas ex indignatione, malitia, aut prava consuetudine, non contempta potestate Superioris, aut justitiæ legis, non est contemptus formalis, & expressus, sed tantum virtualis, qui solum est leve peccatum, si materia sit levis. 4. opus, leviter malum, imo & indifferens, atque etiam bonum, habens mali speciem, potest esse grave peccatum ratione scandali, ut alibi diximus. 5. etiam tale potest evadere ratione periculi proximi indicendi in mortale; nam qui amat periculum, peribit in illo. Nec possunt excusari a mortali, qui sine justa causa se exponunt periculo probabili peccandi mortaliter. Secus autem si causa sit justa, ut in Medicis, Chirurgis, Parochis, aliisque, modo debitæ cautiones adhi-

beantur ad vitandum peccatum. Vide dicta de scandalo, & de occasione proxima peccati. Tom. I. Lib. II. Tract. III. c. VI.

CAPUT V.

De peccatis capitalibus, ac primo de superbia, & avaritia.

33 Septem vulgo numerantur peccata mortalia, seu capitalia; quia licet non omnia gravia sint ex genere suo, sunt tamen radix, & caput omnium mortalium. In his primum locum obtinet superbia, quæ definitur: *appetitus inordinatus propriæ excellentiæ*. Dicitur *inordinatus*; quia propriam celsitudinem amare quis potest sine peccato, imo & cum merito, si eam ordinatæ quærat, scilicet ob finem honestum, & per vias item honestas. Peccatum superbiæ ex natura sua grave est, si superbia sit perfecta, & consummata, ut si quis ita excellere appetat, ut Deo, Superioribus, eorumque legibus subjici renuat.

34. *Quæst. 1.* Quot sunt filiæ superbiæ? R. tres, scilicet præsumptio, ambitio, & vanagloria. *Præsumptio* est appetitus aggrediendi aliquid supra vires, qui ut plurimum est culpa venialis, nisi præsumas id, ex quo gravis Deo injuria, vel proximo damnum afferatur; ut qui præsumat jurisdictionem Ecclesiasticam, aut potestatem Ordinis, quam non habet, item officium Medici, Advocati, Confessarii, cet. sine peritia. *Ambitio* est inordinatus appetitus dignitatis, vel honoris non debiti, vel debito majoris. Est veniale tantum, nisi exinde damnum proximo inferatur, aut

via sit graviter prohibita, ut si quæras Beneficium per simoniam. Denique *vana gloria*, seu cupiditas inanis gloriæ est peccatum per se veniale, potest autem esse mortale ex accidenti, ut dictum est de ambitione.

35. Dupliciter peccari potest ex vanæ gloriæ cupiditate, *directe* scilicet, vel *indirecte*, ut docet D. Th. 1. 2. q. 13. *Directe*, idque vel per verba, vel per opera. Per verba nempe jactantiæ, quæ ex natura sua sunt venialia; erunt tamen mortalia si cedant in grave damnum proximi, aut in Dei injuriam, vel contumeliam. Pariter jactantia de rebus graviter malis est mortale; cum approbatio operis eandem cum illo speciem habeat. Per facta committitur peccatum vanæ gloriæ, cum res fiunt novæ, aut peregrinæ ad captandam vulgi auram, & dicitur inventio novitatum; quæ si ad mores corrumpendos adjuvet, potest esse grave peccatum; secus erit veniale. Ad hanc refertur *hypocrisis*, dum quis simulat sanctitatem, quam non habet, quæ sæpe venialis est culpa; sæpe tamen mortalis, quia intercedit injuria Dei, vel contemptus, & damnum proximi.

36. *Indirecte* peccatur, dum quis alteri non vult esse inferior, nec videri. Atque hinc oritur *pertinacia* intellectus, qua quis mordicus adhæret suæ opinioni; quæ mortalis erit, si oppugnetur veritas magni momenti, vel ex ea oriatur damnum proximi, v. g. si Medicus cum periculo ægroti maneat in sententia. 2. *discordia* voluntatis, qua peccatur lethaliter, si læditur graviter bonum Dei, vel proximi. 3. *Contentio* verborum, quæ gravis erit, aut levis, prout graviter, aut

leviter charitas lædatur. 4. *inovedientia*, qua quis non vult exequi, quod ex præcepto debet. His superbix filiabus opponitur vitium *pusillanimitatis*, qua quis nimium sibi diffidens, detrectat honorem, officium, vel dignitatem, qua dignus est. Est ex sua natura veniale peccatum, nisi id, quod detrectatur, tale sit, ut ad illud graviter quis teneatur ex charitate, vel ex alio titulo.

37. *Quæst. 2.* Quid est avaritia, & quot sunt ejus filix? R. est inordinata cupiditas rerum temporalium. Ex genere suo venialis est, si *intra hoc sistat, ut scilicet homo quantumvis superflue divitias amet, non tamen præfert earum amorem amori divino, ut si propter divitias non velit aliquid facere contra Deum, & proximum.* S. Th. 2. 2. q. 118. art. 4. Erit tamen mortale, cum in divitiis constituitur finis ultimus, aut ad eas acquirendas adhibentur media graviter illicita; vel denique homo paratus est peccare potius graviter, quam divitias amittere. Hinc ad Eph. 5. dicitur: *Avarus, quod est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi.* Et 1. ad Timoth. 6. *Radix omnium malorum est cupiditas.*

38. Ex ea sane tanquam filix nascuntur, Greg. teste, 1. obduratio cordis, egenis, & pauperibus non miserentis, debita nimis duriter exigentis ab eo, qui solvendo est impar, cet. 2. inquietudo cordis ex nimio amore divitias acquirendi, aut timore eas amittendi, quæ si retrahit ab spiritualibus, aut aliis ex gravi peccato debitis, erit mortale; aliter non nisi veniale. 3. Violentia, qua res aliena contra justitiam usurpatur, & est peccatum lethale, nisi excuset materia

levitas. 4. fallacia, seu dolus in verbis, quæ potest esse mortalis, si finis, aut media sint graviter prohibita. 5. fraus, & dolus in opere, v. g. in contractibus, quæ sæpe grave peccatum est contra justitiam. 6. denique proditio contra fidem datam, aut debitam sive personæ, sive rei sibi commissæ, sive arcani sibi crediti, quæ si cedat in grave damnum alterius, est mortale.

39. Unde grave peccatum est aperire alterius litteras, nisi præsumatur consensus domini, aut prudenter credi possit in eis nihil contineri, quod sit gravis momenti, aut intercedat auctoritas legitima. Erit tamen solum leve peccatum curiositatis, si nullum inde damnum domino obvenire possit. V. A.

CAPUT VI.

De aliis quinque peccatis capitalibus.

40. *Quæst. 1.* Quid est luxuria, & quale peccatum? R. est inordinatus appetitus rei venereæ, qui ex genere suo mortalis est ex Ap. ad Galat. 5. *Opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria.... quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* Vide dicta de sexto Decalogi præcepto, ubi varix luxuriæ species recensentur. Ejus filix a S. Greg. & Th. octo numerantur; quatuor ex parte intellectus, nimirum cæcitas mentis, præcipitatio, inconsideratio, & inconstantia; & quatuor ex parte voluntatis, nempe, amor sui inordinatus, odium Dei, tanquam vindicis, affectus præsentis sæculi, &

horror futuri. Priores quatuor veniales sunt, nisi præceptum aliquod grave frangatur: posteriores autem ex se mortales sunt, sed aliquando ex in-deliberatione, vel alia actuum imperfectione pos-sunt esse veniales.

41. *Quæst. 2.* Quid est invidia? R. est tristitia de alterius bono, quatenus videtur immi-nuere propriam excellentiam. Ad eam revocatur gaudium de malo alterius, quatenus id nobis bonum æstimatur. Est ex genere suo mortale contra charitatem, cujus proprium est gaudere de bono proximi, tanquam nostro, & de ipsius malo dolere. Est peccatum vere diabolicum, quia ut habetur Sap. 2. *invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum.* Quod si invidia versetur circa gratiam, vel auxilium Dei, est peccatum contra Spiritum S. Notandum vero ex S. Th. 2. 2. q. 136. art. 2. non esse invidiam dolere de bono alterius, quia exinde damnum tibi, vel alteri times. Ne-que est invidia, sed æmulatio, dolere de bono alterius, non quia illud alter habet, ita ut cu-piamus ille deesse; sed quia in nobis illud non est. Quæ quidem æmulatio circa spiritualia lau-danda est; circa temporalia potest esse honesta, vel non, prout res, quam quis æmulatur, est sibi, vel non est consentanea. Neque est invidia tristari de bono alterius, quo ille est indignus. Erit tamen peccatum, & quidem blasphemiar, providentiam Dei accusare, quasi indignis pros-pere largientis. Invidus proprie talis est, cum quis dolet de bono alterius, in quantum alter æquat, aut superat ipsum in excellentia, quam ut proprium malum apprehendit.

42. *Quæst. 3.* Quænam sunt filiæ invidiæ? R. 1. odium proximi. 2. detractio. 3. gaudium de malo ipsius. 4. susurratio, quæ est sermo, quo injuste proximo tollitur, vel tolli procuratur ami-citia cum aliis. Estque gravissimum peccatum contra justitiam ex Prov. 6.: *sex sunt quæ odit specialiter Dominus, & septimum detestatur ani-ma ejus, qui seminat inter fratres discordias.*

43. *Quæst. 4.* Quid est gula? R. est inordi-natus appetitus cibi, & potus, & opponitur abs-tinentiæ, & sobrietati. Potest autem per gulam peccari quinque modis, ut notat S. Greg. 1. e-dendo ante tempus, citra necessitatem. 2. nimis exquisita, hoc est, non convenientia conditioni, & necessitati personæ. 3. plus justo. 4. voraciter. 5. nimis exquisitæ præparata. Hoc vitium ex ge-nere suo veniale est, sed aliquando potest esse mortale; ut si quis gulæ causa violet præcepta Ecclesiæ, vel se reddat ineptum ad gravia Officii sui ministeria vel edat, quæ valetudini suæ gra-viter nocere solent. Pariter erit mortale, bibere, aut edere humanum sanguinem, vel carnem, nisi forte ex medicina, aut extrema necessitate.

44. Peccatum item est, edere, aut bibere ob solam voluptatem; cum non sit finis honestus, ad quem usus cibi a natura est institutus. Hinc damnata est ab Innoc. XI. propositio dicens: *comedere, & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem, non est peccatum.* Erit tamen id solum veniale, secluso scandalo, & periculo nocendi valetudini. Qui autem sponte evomunt, quod sumpserunt, ut iterum edant, aut bibant, vix excusantur a mortali propter gravem rei de-

formitatem. Ita probabiliter Holzman, & Wiggand cum Sa, & aliis contra Navarrum, & alios.

45. *Quæst. 5. Quænam sunt filiæ gulæ? R. 1. hebetudo mentis; 2. inepta lætitia. 3. multiloquium. 4. scurrilitas non solum in verbis, sed etiam in gestibus. 5. immunditia, & seminis effusio, quæ si voluntaria sit, erit mortale, ut alibi diximus. De quantitate cibi, & potus non potest dari una certa regula, inquit S. Anton. p. 2. tit. 6. c. 1. Sed plus, & minus exigitur secundum varietatem complexionum, & fatigationum..... Tantum ergo potest, & debet quis comedere, & bibere, quantum credit se indigere ad sustentationem, & executionem eorum, quæ sibi incumbit agenda.*

46. *Quæst. 6. Quale peccatum sit ebrietas? R. si perfecta sit, & privet hominem usu rationis, est ex genere suo peccatum mortale. Constat inter omnes ex illo Apost. ad Cor. 6. Neque ebriosi regnum Dei possidebunt, & ex aliis Scripturæ locis. Constat item ratione; gravis enim est difformitas contra naturam, imaginem Dei deturpare, & ob solam potus delectationem privare se usu rationis. Non erit tamen mortale, si ebrietas sit tantum imperfecta, quæ nimirum hominem omnino non privet usu rationis, licet eam perturbet aliquantulum. An autem liceat se inebriare ex Medicorum præscripto ad conservandam valetudinem, si opus fuerit, disputant auctores. Negant multi, præsertim recentiores, eo quod ebrietas sit intrinsece mala, adeoque nunquam liceat nec ad vitandam mortem. Alii tamen satis probabiliter, imo & probabilius affirmant,*

si potus solum adhibeatut ad expellendos, vel corrigendos humores, licet indirecte, & accidentario sequatur ebrietas; id enim non tam est ebrietatem velle, quam permittere. Sic licitum est matri sumere pharmacum directe tendens ad conservationem vitæ, quamvis indirecte oriatur expulsio foetus. Non licet tamen potum directe sumere ad se inebriandum, hoc enim esset intrinsece malum. V. D. Th. 1. 2. q. 88. a. 5.

47. *Quæst. 7. An liceat se inebriare ad vitandam mortem, quam quis ei minitatur, nisi inebrietur? R. neg. quia id esset privare se directe usu rationis, quod natura sua, & ab intrinseco malum est. Neque tunc adest causa excusans, sicut in quæstione præcedenti; ibi enim vinum est medium per se ordinatum ad expellendum morbum, sed non in nostra hypothesi. Præterea in illo casu periculum vitæ est ab intrinseco, nempe a morbo vexante, quem ideo licet expellere per vini potationem; hic autem periculum est ab intrinseco, quod nequit licite vitari per ebrietatem. Sicut licet matri expellere foetum inanimatum usu medicinæ ad servandam vitam, sed id non licet ad defendendam vitam a propinquis, mortem minitantibus, nisi sumat pharmacum. Nostra sententia confirmatur auctoritate D. Ang. serm. 232. de temp. dicentis: *Etiamsi ad hoc veniretur, ut tibi diceretur: aut bibas, aut morieris, melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima moreretur.**

48. *Quæst. 8. An sit peccatum alium inebriare, vel provocare ad se inebriandum? R.*

Certum est esse mortale per se loquendo, provocare alium ad haustus, prævidendo ipsum fore inebriandum; cum sit causa moralis ebrietatis. Idem dico de eo, qui vinum alteri præbet fortissimum cum periculo probabili ebrietatis. An autem licitum sit aliquem ad ebrietatem inducere, ut ille impediatur a majori malo, puta homicidio, sacrilegio, cet. ? Tres sunt DD. sententiæ. 1. absolute negat id ullo casu licere, cum sit cooperari ebrietati, quæ intrinsece mala est. Ita Tournelyus, Hozman, alii. Secunda id solum licere dicit, quando is, qui inebriatur, id sine peccato faciat, puta ex potu vini fortissimi aut medicati; hoc enim solum esset inducere aliquem ad ebrietatem materialem, vel potius eam permittere ad vitandum majus malum. Ita Layman, Salmant. Denique alii absolute affirmant, quia licitum est ei, qui paratus est committere majus malum, suadere minus malum, si aliter illud vitari nequeat. Medina, Lessius, alii. Prima sententiæ tutior est, sed aliæ sunt satis probabiles.

49. *Quæst. 9.* Quale peccatum sint mala in ebrietate commissa? R. ea culpa vacant, si prævisa non sint, saltem confuse, & in causa. Verum si prævisa sint, saltem in genere, & confuse, imputantur ad culpam, cum sint voluntaria in causa. Ita S. Th. 1. 2. q. 77. a. 7. Imo etsi ea mala postea non sequantur, coram Deo imputantur, si se inebrians prævideat ea probabiliter ex ebrietate secutura. *Vide dicta de ratione voluntarii.*

50. *Quæst. 10.* Quid est ira, & quando sit

peccatum? R. ira generatim accepta est appetitus vindictæ, qui si ordinatus sit non est peccatum, imo & potest esse laudabilis secundum illud psalmi 4. *irascimini, & nolite peccare.* Si tamen sit inordinatus, est unum ex peccatis capitalibus; ira siquidem numeratur ab *Ap. ad Gal. 5.* inter opera carnis, a regno Dei excludentia. Hæc autem inordinatio duplici modo evenire potest, ut ait D. Th. 1. ex parte modi irascendi, v. g. si ultra modum interius exardescas, vel exterius signa iracundiæ exhibeas, 2. ex parte objecti, ut si vindictam appetas justo majorem, vel sine justa causa, vel ob finem injustum, vel per viam injustam. Ita priori modo inordinata solet esse veniale, nisi accedat blasphemia, maledictio, vel scandalum. 2. modo est mortale ex genere suo contra charitatem.

51. *Quæst. 11.* Quænam sunt iræ filix? R. ex parte cordis sunt tumor mentis, & indignatio, quæ venialia sunt, nisi crescant, usque ad odium & gravem contemptum alterius. 2. Ex parte oris sunt clamor, blasphemia, & maledictio, quarum clamor ex genere suo venialis est, alia mortalia, si cum deliberatione procedant. 3. ex parte operis sunt rixæ, pugnx; seditiones, quæ prout leves sint, aut graves, possunt evadere peccata venialia, vel mortalia. Circa maledictionem, qua quis alteri malum imprecatur docet D. Th. 2. 2. q. 76. a. 3. quod secundum suum genus est peccatum mortale, & tanto gravius, quanto personam, cui maledicimus, magis amare, & revereri tenemur. Contingit tamen, verbum maledictionis prolatum esse

veniale vel propter parvitatem mali, quod quis alteri imprecatur, vel etiam propter affectum proferentis, dum ex levi motu, vel ex ludo, aut ex subreptione talia verba profert; quia peccata verborum maxime ex affectu pensantur.

52. *Quest. 12.* Quid est acedia, & quale peccatum? R. acedia late sumpta est animi tedium, seu remissio in exercitatione virtutum ob laborem ipsius adjunctum. Estque tunc peccatum, cum ob eam omittitur aliquid præceptum, aut aliquid vetitum committitur. Stricte sumpta est tristitia, & tedium de divina amicitia, quæ apprehenditur ut mala, eo quod ad sui conservationem laborem exigit. Estque natura sua peccatum mortale, quia repugnat charitati Dei. Ejus filix sunt malitia, qua quis odio habet bona spiritualia, & vellet ea non esse, aut poenitet ipsum bene fecisse, aut Dei beneficium contemnit, v. g. desiderando non fuisse natum, non agnovisse Christum, cet. Est autem ex genere suo mortale. 2. pusillanimitas, & desperatio de salute æterna, quæ mortale quoque est. 3. rancor, quo nobis fastidio sunt, qui spiritualia persuadent; estque per se veniale, nisi conjugatur cum odio adversus ipsos.

53. Tertio: torpor, cum bona fiunt, sed absque debito fervore, estque solum veniale. 4. evagatio mentis in oratione, & exercitationibus spiritualibus; quæ natura sua venialis est. Erit autem mortalis, si diuturna sit, & voluntaria in oratione graviter præcepta, ut in Sacrificio Missæ in die festo, & horis Canonicis, ut suo loco diximus.

LIBER VI.

DE SACRAMENTIS.

TRACTATUS PRIMUS.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

CAPUT I.

De natura Sacramenti novæ legis.

1. *Quest. 1.* Quid, & quotuplex ex Sacramentum? R. Sacramentum, novæ legis definitur: *signum sensibile, sacrum, permanens interioris gratiæ, institutum a Christo ad nostram sanctificationem.* Quæ definitio congruit Tridentino Sess. 13. c. 3. ubi Sacramenta vocantur *symbolum rei sacræ, & in visibilis gratiæ visibilis forma.* Sacramenta legis veteris proprie non erant Sacramenta, quamvis enim significarent gratiam, illam non causabant ex opere operato, sed significabant nobis dandam per Christi passionem, ut docet Florentinum. Nec ipsa Circumcisio, quæ a multis verum dicitur Sacramentum, tollebat per se originale peccatum, nisi quatenus fides ministrantis respiciebat Christum venturum, ut tradit D. Th. p. 3. q. 70. art. 4.

2. Sacramenta novæ legis, a Christo D. instituta sunt septem, nec plura, nec pauciora.